

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จัดว่าเป็นการพัฒนาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเมื่อบุคคลได้รับการพัฒนาแล้ว เขาก็จะไปพัฒนาคนอื่นต่อ ๆ ไปอย่างไม่รู้ที่สิ้นสุด ซึ่งรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต่างก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตลอดมา จะต่างกันเพียงแต่การเน้นหนักแต่ละรัฐบาลเท่านั้น เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นี้รัฐบาลได้มีนโยบายที่ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ นับตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา สำหรับระดับอุดมศึกษาได้จัดให้มีการเรียนการสอนหรือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความชำนาญเฉพาะสาขาวิชา อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวนี้ รัฐบาลได้เห็นความสำคัญ และความจำเป็นอย่างมาก จึงได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค ได้มีบทบาทในการพัฒนาภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอันมาก โดยเฉพาะการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญเฉพาะสาขาวิชา การรับนักศึกษาเข้าศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้ นอกจากจะเปิดสอบคัดเลือกนักศึกษาที่เรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือที่เรียกว่าประเภทรับตรงแล้ว ยังเปิดสอบคัดเลือกทั่วประเทศ หรือที่เรียกว่าสอบคัดเลือกจากส่วนกลางอีกด้วย

สำหรับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นคณะหนึ่งที่มีบทบาททั้งให้บริการการเรียนการสอนด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แก่คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย และผลิตบัณฑิต มหาบัณฑิต ไปรับใช้สังคม และประเทศชาตินั้น การผลิตบัณฑิตสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชน ก็เป็นสาขาวิชาหนึ่งในกลุ่มวิชาดังกล่าว คณะฯ ได้รับนักศึกษาสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชน รุ่นแรกในปี พ.ศ.2527 จนถึงปีการศึกษา 2537 หรือปี พ.ศ.2538 คณะฯ ได้รับนักศึกษาสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชน เป็นจำนวน 10 รุ่น มีบัณฑิตแล้ว 8 รุ่น จำนวนบัณฑิต 223 คน เป็นชาย 84 คน หญิง 139 คน (งานบริการ

การศึกษา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2538) บัณฑิตเหล่านี้ได้ไปทำงานรับใช้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประกอบอาชีพส่วนตัว ตลอดทั้งศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ การประกอบอาชีพกระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ มีรายได้แตกต่างกัน และมีบทบาทในการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบัณฑิตสาขาอื่น ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีความรับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชน ยังไม่เคยติดตาม และศึกษาภาวะการทำงานของบัณฑิตสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชนดังกล่าวแต่ประการใด

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้ทำการศึกษาวิจัย จึงมีความสนใจประสงค์จะติดตามศึกษาภาวะการทำงาน of บัณฑิตสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการศึกษาวิจัยต่อไปนี้ :-

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้ :-

- 2.1 เพื่อศึกษาถึงประเภทของงาน และประเภทองค์กรที่บัณฑิตสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชนได้ทำงานประเภท และสาเหตุของการเปลี่ยนงาน
- 2.2 เพื่อศึกษาถึงรายได้ต่อเดือน และความพึงพอใจของบัณฑิตที่มีต่องานของตน
- 2.3 เพื่อศึกษาถึงการนำความรู้ที่เรียนมา ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน และ
- 2.4 เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของบัณฑิต ที่มีต่อหลักสูตรพัฒนาชุมชน และความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา/นายจ้างต่อการทำงานของบัณฑิต อันจะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชนต่อไป

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้ :-

- 3.1 ติดตาม ศึกษา ภาวะมีกรงานทำของบัณฑิตสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งแต่รุ่นที่ 1 (ปี พ.ศ.2530) ถึงรุ่นที่ 8 (ปี พ.ศ.2537)
- 3.2 ศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา/นายจ้าง ที่มีต่อการทำงานของบัณฑิตสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชน ดังกล่าวตั้งแต่รุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 8

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ มีดังนี้ :-

- 4.1 จะได้ทราบถึงประเภทของงาน และประเภทองค์กรที่บัณฑิตสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชนได้ทำงาน ตลอดจนประเภทของงาน และสาเหตุของการเปลี่ยนงาน
- 4.2 จะได้ทราบถึงรายได้ต่อเดือนของบัณฑิต และความพึงพอใจต่องานของบัณฑิต
- 4.3 จะได้ทราบถึงการนำความรู้ และหลักวิชาที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน
- 4.4 จะได้ทราบถึงความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชน และความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา/นายจ้าง ที่มิต่อการทำงานของบัณฑิต ทั้งนี้เพื่อนำมาได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชนต่อไป

5. ระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลา 18 เดือน นับตั้งแต่มกราคม 2538 ถึงมิถุนายน 2539

6. คำนิยามในการวิจัย

- 6.1 ภาวะการมีงานทำ หมายถึงสภาพการมีงานทำของบัณฑิตสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 6.2 สอบคัดเลือกโดยทบวงมหาวิทยาลัย หมายถึง นักศึกษาที่สอบผ่านการคัดเลือกจากทบวงมหาวิทยาลัย (Entrance)
- 6.3 สอบประเภทรับตรงหรือประเภทโควตาพิเศษ หมายถึง นักศึกษาที่สอบผ่านการคัดเลือกประเภทรับตรงที่จัดสอนโดยมหาวิทยาลัย
- 6.4 โอนจากสถาบันอื่น หมายถึง นักศึกษาที่รับโอนจากมหาวิทยาลัยแห่งอื่น
- 6.5 การทำงานทันที หมายถึง บัณฑิตสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชนได้งานทำหลังจากจบการศึกษามีเวลาไม่เกิน 1 เดือน หรือมีเวลารองานน้อยกว่า 1 เดือน
- 6.6 รอกการทำงาน หมายถึง บัณฑิตสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชนรอทำงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
- 6.7 องค์กรที่บัณฑิตฯ ทำงาน หมายถึง องค์กรรัฐ และองค์กรเอกชนที่บัณฑิตสังกัด

7. ข้อจำกัดในการวิจัย

7.1 บัณฑิตสาขาวิชาเอกการพัฒนาชุมชน ย้ายที่อยู่ ทำให้มีอุปสรรคในการติดต่อ

7.2 มีปัญหาด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากส่งแบบสอบถามไปให้บัณฑิตกรอกข้อมูล และได้รับการตอบกลับคืนมาล่าช้า และมีจำนวนไม่มาก จึงต้องขยายเวลาในการรวบรวมข้อมูลเพื่อจะได้จำนวนแบบสอบถามตอบกลับมามากขึ้น และเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล